

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Kwaliteitsonderzoek bij

Scholengemeenschap Bonaire, afdeling mbo

Plaats : Bonaire
BRIN-nummer : 30GR-5
Crebo-nummers : 90471 en 95380
Datum schoolbezoek : 21 maart 2018
Rapport vastgesteld te Tilburg op 15 mei 2018

Inhoud

- 1 Inleiding 5
- 2 Bevindingen 7
- 3 Conclusie en vervolgspraken 12

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 21 maart 2018 een onderzoek uitgevoerd op Scholengemeenschap Bonaire, afdeling mbo naar aspecten van de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving. Sinds 2011 heeft de inspectie daarbij het onderwijsproces en de kwaliteitszorg onderzocht voor alle (veelal kleine) opleidingen en daarvoor een oordeel gegeven op het niveau van de unit. Voor de examinering zijn daarentegen steeds specifieke opleidingen onderzocht.

Dit onderzoek naar het onderwijsproces en de kwaliteitszorg is een vervolg op het kwaliteitsonderzoek in november 2017. Onderwerp van onderzoek waren de zaken die vier maanden geleden nog niet positief beoordeeld werden. Het oordeel van de overige kwaliteitsaspecten is overgenomen uit het genoemde rapport, evenals de tekst ter toelichting van de oordelen. Waar nodig zijn de teksten op basis van onze huidige bevindingen geactualiseerd.

In november 2017 is de examinering en diplomering niet onderzocht, maar tijdens dit onderzoek wel. Het betrof de volgende opleidingen:

- Bedrijfsadministratief medewerker, niveau 2 bol crebocode 90471
- Secretaresse, niveau 3 bol crebocode 95380.

Het onderzoek naar de Bedrijfsadministratief medewerker is een heronderzoek naar aanleiding van het onderzoek naar deze opleiding in mei 2017. Bij een apart onderzoek naar uitsluitend het gebied examinering en diplomering in mei 2017 stelde de inspectie vast dat de aspecten Afname en beoordeling en Diplomering niet voldeden aan de eisen. Het onderzoek naar de opleiding Secretaresse betreft een nieuw onderzoek.

Sinds 2011 heeft de inspectie de scholen in Caribisch Nederland twee keer per jaar bezocht. Jaarlijks werd een kwaliteitsonderzoek uitgevoerd om na te gaan hoe de kwaliteit van het onderwijs zich ontwikkelde. Eveneens jaarlijks bezocht de inspectie de instelling voor een gesprek over de onderwijsontwikkeling en een kwaliteitsonderzoek naar de examinering en diplomering.

Onderzoekopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland en gerealiseerd.
- Analyse van documenten die betrekking hebben op zelfevaluatie-activiteiten van de school en van andere documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd. Het betrof vooral plannen ter verbetering en de daaropvolgende acties en evaluaties.
- Schoolbezoek, waarbij de onderwijspraktijk in verschillende lessituaties is geobserveerd.
- Gesprekken met de directie en zorgcoördinator over de kwaliteit van verschillende aspecten waaronder kwaliteitszorg en leerlingenzorg.
- Gesprekken met studenten en docenten.
- Een gesprek met de unitdirecteur en de teamleiders, in aanwezigheid van de algemeen directeur.
- Een gesprek na afloop van de kwaliteitsonderzoeken met een vertegenwoordiging van het bevoegd gezag.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op de WEB BES en het document basiskwaliteit MBO/SKJ.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Hoofdstuk 3 geeft de conclusie en afspraken met de school weer.

2 Bevindingen

In dit hoofdstuk beschrijft de inspectie tot welke bevindingen en conclusies het onderzoek heeft geleid. Per kwaliteitsaspect wordt een oordeel gegeven. Deze oordelen worden vooralsnog niet weergegeven in de vorm van een score maar in een beschrijving van de aangetroffen kwaliteit. Met uitzondering van het aspect opbrengsten (leerresultaten) wordt beschreven hoe de kwaliteit zich verhoudt tot de Nederlandse inspectienormen. Voor de opbrengsten geldt een andere benadering. Hiervan geeft de inspectie aan of de instelling voldoende vooruitgang heeft geboekt ten opzichte van de beginsituatie (zoals vastgesteld tijdens het eerste inspectieonderzoek in 2008) en ten opzichte van de vorige kwaliteitsonderzoek. Een definitieve inspectienormering voor de opbrengsten in Caribisch Nederland wordt nog ontwikkeld.

De oordelen over de beide onderzochte opleidingen zijn eensluidend. De instelling hanteert voor beide opleidingen dezelfde aanpak en procedures. De oordelen, beschrijvingen en aandachtspunten hieronder gelden dan ook voor de beide opleidingen, tenzij anders vermeld.

Algemeen

Het onderwijs en de examinering en diplomering van de unit MBO van de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit. Dit is een uitstekende prestatie, vooral gezien het turbulente verleden van de instelling. Op basis van een heldere visie op beroepsonderwijs heeft het management het noodzakelijke proces van verbetering succesvol gestuurd. De docenten krijgen professionele ruimte en spelen een actieve rol in het verbeterproces. De directie wil het verbeterproces voortzetten en daarbij de beroepspraktijk nog sterker waarneembaar maken op de instelling en integreren in alle lessen. Dat zou inderdaad een krachtiger en meer inspirerende leeromgeving opleveren. Verder is het didactisch handelen en de begeleiding duidelijk verbeterd, maar is er nog winst te boeken bij de afstemming van het onderwijsprogramma op verschillen in niveaus in een groep. Hieronder volgt een toelichting op dit oordeel.

Toelichting

1. Onderwijsproces

Programma

Dit domein bestaat uit de kwaliteitsaspecten samenhang en maatwerk. De samenhang voldoet aan de eisen, maar het maatwerk niet. De programma's van de verschillende opleidingen zijn voldoende afgestemd op de kwalificatiedossiers. Ook vormt het programma, bestaande uit hoofdvak, ondersteunende vakken en de beroepspraktijkvorming (bpv), in voldoende mate een consistent geheel. Door de vaststelling van oeren en bpv-handboeken worden de studenten nu voldoende geïnformeerd over de opzet van het programma. Het maatwerk is weliswaar verbeterd, maar nog steeds zijn de lessen nauwelijks afgestemd op specifieke onderwijsbehoeften van studenten, die in groepsoverzichten of bij de analyses van toetsen of proefexamens zijn vastgesteld. Wel zijn er concrete plannen om het programma sterker af te stemmen op de taalbehoeften van een groot deel van de studenten. Zo zullen de docenten Nederlands aanwezig zijn bij lessen van de praktijkvakken en

opdrachten op het aspect Nederlands beoordelen. Verder zijn er posters aanwezig in de lokalen om gemeenschappelijke leerstrategieën te stimuleren. De ze aanpak is echter zo recent ingevoerd dat deze zich nog niet heeft kunnen bewijzen.

Leren in de onderwijsinstelling

Dit domein bestaat uit de kwaliteitsaspecten didactisch handelen, leertijd en leeromgeving. Het didactisch handelen voldoet net als in 2017. De lessen kennen meestal een functionele start en regelmatig ook een dito afsluiting.

Ook zijn de studenten voldoende betrokken bij de onderwijsactiviteiten. Deze taakgerichte werksfeer leidt in toenemende mate tot functionele interactie tussen docent en studenten. Ook krijgen de studenten bij de meeste vakken gerichte feedback naar aanleiding van voortgangstoetsen of opdrachten, al gebeurt dat niet bij alle vakken op een effectieve wijze. Wat beter kan tijdens de lessen is het verband leggen tussen de leerstof en de beroepspraktijk. De ervaring leert dat niets de mbo-student sterker motiveert. Hier speelt een rol dat slechts een beperkt deel van de docenten afkomstig is uit de beroepspraktijk waarvoor zij opleiden.

De leertijd voldoet op alle onderdelen aan de eisen. Er wordt dit jaar voldoende onderwijstijd geprogrammeerd en tot nu toe ook gerealiseerd. Er is nauwelijks lesuitval door vervanging van de lessen bij afwezigheid van een docent. Het veelvuldige verzuim, dat het vorig jaar voorkwam, is effectief bestreden door systematische 'aanval op de uitval'. Tijdens de lessen wordt ook weinig tijd verspild door bijvoorbeeld late aanvang. De leeromgeving is verbeterd. Er zijn meer computerlokalen, het internet vertoont minder storingen en in de meeste lokalen hangen digiborden. Voor het simuleren van beroepssituaties is echter nog weinig gelegenheid, vanwege de beperkte beroepsfaciliteiten.

Begeleiding

Het domein begeleiding bestaat uit de kwaliteitsaspecten intake en plaatsing, studieloopbaanbegeleiding en zorg voor studenten met bijzondere onderwijsbehoeften. Al deze aspecten voldoen nu aan de eisen voor basiskwaliteit.

Alle potentiële studenten krijgen een intakegesprek. Voor de studenten die op het vmbo extra ondersteuning kregen is er een overdracht tussen de zorgcoördinator van het vmbo en die van het mbo. Indien nodig maken de nieuwe studenten tests om de reken- en taalvaardigheden vast te stellen. De nieuwe studenten worden voldoende voorgelicht over opleiding en beroep, onder meer op een voor alle leerlingen verplichte voorlichtingsdag.

Naar aanleiding van het laatste inspectierapport ziet het management erop toe dat de uren ook inderdaad besteed worden aan SLB. Er is bovendien een werkgroep opgericht om de uren voor studieloopbaanbegeleiding te structureren. Deze werkgroep heeft een handboek voor de SLB-er geschreven waarin alle procedures, formulieren, afspraken overzichtelijk zijn verzameld. Hiermee is duidelijk welke onderwerpen aan bod moeten komen in deze uren en er is lesmateriaal beschikbaar. Tot slot is de absentiebestrijding geïntensiveerd en is er een convenant gesloten met de leerplichtambtenaar. Vanwege problemen met het leerlingvolgsysteem zet het mbo momenteel minder in op uitgewerkte groepsplannen, maar worden vooral tijdens de studentbesprekingen afspraken gemaakt over de begeleiding van de studenten in alle vaklessen. Een aandachtspunt is de toegankelijkheid tot alle informatie over de vorderingen en de achterstanden of beperkingen van de studenten. Een werkgroep houdt zich bezig met de ondersteuning tijdens de lessen.

De zorg voor studenten met specifieke onderwijsbehoeften voldoet aan de basiskwaliteit. Er is goede samenwerking met de casemanager en de schoolmaatschappelijk werker van het EOZ. Die verblijven beiden één tot enkele dagdelen per week op de unit. De casemanager adviseert de zorgcoördinator en geeft informatie aan de docenten. Verder zijn er trainingen op het gebied van onder meer faalangstreductie en sociale vaardigheden.

Leren in de beroepspraktijk

Dit domein bestaat uit het aspect beroepspraktijkvorming (bpv). Dit voldeed in 2017 al aan de basiskwaliteit. Er zijn bruikbare bpv-handboeken vastgesteld, er worden duidelijke afspraken gemaakt met de bedrijven over de werkprocessen die getraind kunnen worden op het bedrijf en er zijn afspraken over de momenten waarop de studenten tijdens de lessen reflecteren op hun bpv. Tijdens deze 'terugkomen' kan voor de student de relatie gelegd worden tussen wat hij leert op de instelling en in de beroepspraktijk. De begeleiding van de bpv vanuit de instelling is verbeterd. Omdat niet alle praktijkopleiders optimaal functioneren, zien de bpv begeleiders van de instelling erop toe dat de bpv voldoende is toegesneden op de kerntaken en werkprocessen uit het kwalificatiedossier. Het bpv-werkboek is hierbij een bruikbaar hulpmiddel.

2. Examinering

Exameninstrumentarium

Het exameninstrumentarium sluit aan op de uitstroomseisen en voldoet aan de toetstechnische eisen. Het is ingekocht bij een examenleverancier en eerder door de inspectie beoordeeld en voldoende bevonden. Ook het instrumentarium voor het generieke deel voor de vakken Nederlands, rekenen en Engels zijn ingekocht bij Deviant en eveneens door de inspectie in een eerder stadium als voldoende beoordeeld.

Afname en beoordeling

De examenprocessen van afname en beoordeling zijn deugdelijk omdat bij de examinering voldoende waarborgen zijn ingebouwd voor een onafhankelijke en objectieve beoordeling. De examens worden afgenomen in een gesimuleerde omgeving. De omstandigheden daarbij doen voldoende recht aan de complexiteit in de reële beroepspraktijk. Bij de beoordeling is een vertegenwoordiger van het beroepenveld betrokken. De twee beoordelaars van de school zijn gecertificeerd en

beoordelen afzonderlijk alle kerntaken en werkprocessen. Een van hen is niet de docent van de leerling. Na bespreking van de beide beoordelingsformulieren komen de beoordelaars tot een eensluidend oordeel. De beide overzichten met oordelen zijn aanwezig in het examendossier.

Wat beter kan is het volgende. Wanneer de beide beoordelaars ook hun verschillen in oordelen en hun aantekeningen zouden toevoegen aan het examendossier zou de examencommissie voorzien worden van extra informatie over dilemma's bij de beoordeling en verschillen in inzichten. Verder worden alle onvoldoende oordelen op de formulieren weliswaar toegelicht, maar die toelichting is meestal een herhaling van het oordeel en vormt daarom geen onderbouwing van het oordeel. Hier krijgt de examencommissie niet de mogelijkheid om na te gaan of voor de beoordeling de criteria juist zijn toegepast.

Diplomerings

De deugdelijkheid van de diplomering is voldoende gewaarborgd. De examencommissie (EC) vergewist zich er in voldoende mate van of de kandidaat voldoet aan de exameneisen uit het kwalificatiedossier. De examendossiers zijn volledig en maken daarom een steekproefsgewijze toetsing van de onderliggers mogelijk. Dit jaar heeft de EC de examendossiers voor 100% gecontroleerd. Ook wonen de leden van de examencommissie voldoende examens bij om zich een oordeel te vormen over de afnamecondities, de kwaliteit van de beoordeling en de deskundigheid van de betrokkenen. De examencommissie heeft een draaiboek vastgesteld voor alle activiteiten en verantwoordelijkheden en taken duidelijk belegd. De procedures zijn waar mogelijk vereenvoudigd en daardoor beter te controleren. De EC heeft in het afgelopen jaar de nadruk gelegd op het realiseren van hanteerbare en kwalitatief goede procedures, die direct en intensief gemonitord worden. Verder heeft zij gekozen om meer docenten te betrekken in de examenprocessen als lid van de Teamexamencommissie of als vaststeller van examens om het inzicht in het belang van deugdelijke examenprocessen te stimuleren. Tijdens dit proces is de deskundigheid van de betrokkenen duidelijk toegenomen. De EC heeft de acties ter verbetering en ook de kwaliteit van de examinering tussentijds geëvalueerd. De bevindingen resulteren in vervolgacties ter verbetering. Een jaarverslag van de examinering en diplomering is nog in voorbereiding. Voor het vaststellen van een jaarverslag waren het vorig schooljaar nog onvoldoende gegevens verzameld. Dit jaar gebeurt dat wel op systematische wijze en de EC zal over het jaar 2017-2018 dan ook een jaarverslag vaststellen.

3. Opbrengsten

De inspectie heeft nog geen norm vastgesteld voor een beoordeling van de opbrengsten van het onderwijs in Caribisch Nederland. Bovendien zijn veel mbo-opleidingen van de SGB te klein om de opbrengsten te beoordelen. De SGB biedt op niveau 2, 3 en 4 in totaal 13 opleidingen aan op de hoofdvesting. Het vorig jaar werden hier nog 38 opleidingen verzorgd. Daarnaast worden onder verantwoordelijkheid van de SGB 6 opleidingen verzorgd op niveau 1 door het docententeam van Fundashon Forma. Bij deze vestiging bestond het aantal opleidingen het vorig jaar uit slechts twee.

Het mbo heeft 201 studenten ingeschreven. Het vorig schooljaar waren dat er 190. Uitgesplitst naar niveau is het beeld van de opbrengsten als volgt:

DR en JR in procenten van 2016-2017. Tussen haakjes zijn de percentages van 2015-2016 vermeld.

	Diploma- resultaat	Jaar- resultaat
Opleidingen niveau 1 (Fundashon Forma) 6 opl.	66 (91)	57 (93)
Opleidingen niveau 2 6 opl.	44 (58)	46 (39)
Opleidingen niveau 3 6 opl.	33 (26)	40 (19)
Opleidingen niveau 4 1 opl.	0 (56)	0 (40)

Ter vergelijking geven wij de huidige normen weer die in Europees Nederland gelden voor DR en JR. (nb. voor het oordeel in Nederland wordt overigens ook het startersresultaat in het oordeel betrokken):

<i>Niveau 1</i>	<i>nog geen norm vastgesteld</i>	
<i>Niveau 2</i>	<i>DR 61</i>	<i>JR 67</i>
<i>Niveau 3</i>	<i>DR 70</i>	<i>JR 68</i>
<i>Niveau 4</i>	<i>DR 70</i>	<i>JR 68</i>

Wat opvalt is dat de opbrengsten lager zijn dan in 2015-2016. Verder valt op dat de opbrengsten van niveau 3 en 4 relatief laag zijn. Hierbij moet opgemerkt worden dat de verbeteringen van het onderwijs die sinds zomer 2016 zijn gerealiseerd wellicht nog niet geresulteerd hebben in verbeterde opbrengsten in het afgelopen schooljaar.

4. Kwaliteitsborging

De kwaliteitszorg voldoet aan de basiskwaliteit. De nieuwe unitdirecteur vertoont effectief onderwijskundig leiderschap, stelt prioriteiten en stuurt de verbeteractiviteiten goed aan. Dit leiderschap is niet top down, maar activeert juist veel teamleden. Dit stimuleert het eigenaarschap. Ook heeft de unit scherper zicht op de kwaliteit van haar onderwijs. Er zijn veel lesobservaties geweest met een digitale observatietool, er is het vorig jaar een interne audit uitgevoerd op de unit en de docenten voeren een 360 gradenfeedback uit. Hierbij krijgen ze systematisch terugkoppeling over hun lessen van twee collega's, studenten en hun leidinggevende. Hiermee zijn de noodzakelijke ingrediënten aanwezig voor een functionele cyclus van beoordelen en waar nodig voor het verbeteren van de kwaliteit. Intern is er een actieve dialoog met studenten en docenten en een effectieve samenwerking met het EOZ. Ook doet de unit moeite om een systematische dialoog te onderhouden met bijvoorbeeld de bedrijven en de branches, al is een effectieve dialoog met deze partijen niet altijd eenvoudig. De SGB verantwoordt zich nog niet in het openbaar over de kwaliteit van het onderwijs op de unit.

5. Naleving wettelijke vereisten

De instelling voldoet aan de wettelijke vereisten voor zover die zijn onderzocht.

3 Conclusie en vervolgafspraken

Onderwijskwaliteit

Het onderwijs en de examinering en diplomering van de unit mbo van de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) voldoet aan de eisen voor basiskwaliteit.

Naleving

De inspectie concludeert dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

Afspraken

Omdat het onderwijs van de unit mbo van de Scholengemeenschap Bonaire voldoet aan de eisen van basiskwaliteit zal het toezicht minder intensief zijn. De komende jaren bezoekt de inspectie de instelling slechts één keer per jaar. Het ene jaar bespreekt de inspectie de voortgang van de ontwikkelingen met de directie en het andere jaar voert zij een kwaliteitsonderzoek uit om vast te stellen of het onderwijs nog steeds voldoet aan de eisen van de basiskwaliteit.